

Multikulturalizmus és diverzitás a 21. században
Nemzetközi tudományos konferencia
Beregszász, 2018. március 27–28.

Полікультурність та різноманітність у 21 столітті
Міжнародна науково-практична конференція
Берегове, 27–28 березня 2018 року

Multiculturalism and Diversity in the 21st Century
International Academic Conference
Berehove, March 27–28, 2018

Absztraktkötet

Збірник тез доповідей

Book of Abstracts

MULTIKULTURALIZMUS ÉS DIVERZITÁS A 21. SZÁZADBAN

Nemzetközi tudományos konferencia
Beregszász, 2018. március 27–28.

Absztraktkötet

Szerkesztette:

Nagy-Kolozsvári Enikő – Kovács Szilvia

„RIK-U” Kft.
Ungvár
2018

УДК: 061.3

II– 79

A kiadvány a 2018. március 27–28-án Beregszászban megtartott a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Filológia Tanszéke és az Ungvári Nemzeti Egyetem Történelem és Nemzetközi Kapcsolatok Karának Multikulturális Oktatás és Fordítás Tanszéke által rendezett *Multikulturalizmus és diverzitás a 21. században* című nemzetközi tudományos konferencia absztraktjait tartalmazza.

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Kiadói Részlegének műhelyében

Szerkesztette:

Nagy-Kolozsvári Enikő – Kovács Szilvia

Korrektúra: *Grica-Varcaba Ildikó, Lőrinc Marianna, Kordonec Olekszandr*

Tördelés: *Tótin Viktória, Dobos Sándor*

Borítóterv: *Kolozsvári István, Dobos Sándor*

A borítón látható fotót készítette: *Jablonykó Tamás*

ETO-besorolás: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A kiadásért felel: *Orosz Ildikó, Dobos Sándor*

A közölt absztraktok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A tudományos rendezvényt és a kiadvány megjelenését támogatta:

Kiadó és nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.
88000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: print@rik.com.ua
Felelős vezető: Sztanyisevszkij Jevgen

ISBN 978-617-7692-09-5

© Nagy-Kolozsvári Enikő – Kovács Szilvia, 2018

© A szerzők, 2018

ПОЛІКУЛЬТУРНИСТЬ ТА РІЗНОМАНІТНІСТЬ У 21 СТОЛІТТІ

Міжнародна науково-практична конференція
Берегове, 27–28 березня 2018 року

Збірник тез доповідей

За редакцією:

Еніке Надь-Коложварі – Сільвія Ковач

ТОВ «РІК-У»
Ужгород
2018

УДК: 061.3

П– 79

Збірник містить тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Полікультурність та різноманітність у ХХІ столітті», яка відбулася 27–28 березня 2018 року в м. Берегове. Організаторами конференції стали кафедра філології Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ і кафедра полікультурної освіти та перекладу факультету історії та міжнародних відносин Ужгородського національного університету.

Підготовлено у видавничому відділі
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ

За редакцією:

Еніке Надь-Коложварі – Сільвія Ковач

Коректура: *Ільдико Гріца-Варцаба, Маріанна Леврінц, Олександр Кордонець*

Верстка: *Вікторія Товтін, Олександр Добош*

Обкладинка: *Іштван Коложварі, Олександр Добош*

Автор фото на обкладинці: *Анатолій Яблонько*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр “Опацої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф.Р. ІІ*

Відповідальний за випуск: *Ільдико Орос, Олександр Добош*

За зміст тез відповідальність несуть автори.

Проведення конференції та друк збірника здійснено за підтримки:

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»
88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36. E-mail: print@rik.com.ua
Генеральний директор: Станішевський Євген Вікторович

ISBN 978-617-7692-09-5

© Еніке Надь-Коложварі – Сільвія Ковач, 2018

© Автори, 2018

MULTICULTURALISM AND DIVERSITY IN THE 21ST CENTURY

International Academic Conference
Berehove, March 27–28, 2018

Book of Abstracts

Edited by:

Enikő Nagy-Kolozsvári – Szilvia Kovács

”RIK-U” LLC
Uzhhorod
2018

УДК: 061.3

II– 79

The publication includes papers presented at the international academic conference, "Multiculturalism and Diversity in the 21st Century" held on 27–28 March, 2018 in Berehove. The academic event was organised by the Department of Philology of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education and the Department of Multicultural Education and Translation, Faculty of History and International Relations of Uzhhorod National University.

Prepared at the Publishing Department of
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

Edited by:

Enikő Nagy-Kolozsvári – Szilvia Kovács

Proof-reading: *Ildikó Grica-Varcaba, Marianna Lőrinc, Olekszandr Kordonec*

Makeup: *Viktória Tótin, Sándor Dobos*

Book cover: *Kolozsvári István, Sándor Dobos*

Book cover photograph by *Tamás Jablonykó*

Universal Decimal Classification (UDC): *The Apáczai Csere János Library of
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

Responsible for publishing: *Ildikó Orosz, Sándor Dobos*

Authors are responsible for the content of abstracts.

The international academic conference and the publication of abstracts sponsored by:

Publishing and printing: "RIK-U" LLC
88000 Uzhhorod, Gagarin Street, 36. E-mail: print@rik.com.ua
Responsible manager: Jevgen Stanyisevskiy

ISBN 978-617-7692-09-5

© Enikő Nagy-Kolozsvári – Szilvia Kovács, 2018

© Authors, 2018

TARTALOM – ЗМІСТ – CONTENTS

<i>AFSHAR, NAEIMEH</i> : EFFECTS OF L1 DOMINANCE ON THE ACQUISITION OF ENGLISH SOUNDS BY TURKISH/PERSIAN BILINGUALS	15
<i>ALBERT ÁGNES</i> : KREATIVITÁS A NYELVOKTATÁSBAN	16
<i>ALKHRISHEH, HAZIM</i> : MOTIVATION, ATTITUDE AND EFFORT TOWARDS LEARNING ENGLISH: THE CASE OF MUTAH UNIVERSITY JORDANIAN MALE AND FEMALE STUDENTS.....	20
<i>ANDREYKO, VITALIY</i> : НОВА ПАРАДИГМА ЧЕСЬКО-СЛОВАЦЬКОГО МІЖДЕРЖАВНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЯК ПРИКЛАД ЦИВІЛІЗОВАНОГО СПІВІСНУВАННЯ ДВОХ КРАЇН	22
<i>BÁLINT, EMMA JÚLIA</i> : DIVERSITY OF MENTAL ILLNESSES IN THE HISTORY OF SOCIAL MEDIA IN THE 21 ST CENTURY	27
<i>BANYAS, VOLODYMYR / БАНЯС, В. В.; БАНЯС, Н. Ю.</i> : МАЛОВІДОМИЙ ІВАН ФРАНКО: ПОВІСТЬ «МІСІЯ» (ДО 130-ЛІТТЯ ВІД ЧАСУ ПЕРШОЇ ПУБЛІКАЦІЇ).....	30
<i>BARANY, ADALYBERT</i> : ВПЛИВ ПОДІЙ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА СВІТОГЛЯД ІМПЕ КЕРТЕСА ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ В РОМАНІ «ЗНЕДОЛЕНІСТЬ».....	33
<i>BÁRÁNY ERZSÉBET</i> : KORSZERŰ KÉTNYELVŰ SZÓTÁRAK ALKALMAZÁSA A KÁRPÁTALJAI MAGYAR ISKOLÁK UKRÁN NYELV ÓRÁIN.....	36
<i>BEREGSZÁSZIANIKÓ</i> : A MAGYAR NYELV ÉRETTSÉGI VIZSGA TARTALMA MINT NYELVI TERVEZÉSI KÉRDÉS A KÁRPÁTALJAI MAGYAR ISKOLÁKBAN	40
<i>BODOR VIKTÓRIA</i> : A DIALEKTOLÓGIAI ISMERETEK ALKALMAZÁSÁNAK FONTOSSÁGA AZ ÓVODAI ANYANYELVI NEVELÉSBEN (EGY EMPIRIKUS FELMÉRÉS EREDMÉNYEI ALAPJÁN).....	43
<i>BOGNÁR, CSABA</i> : UNIFORMIZED MULTICULTURALISM: WORLD STATE, UNIVERSAL LEGAL SYSTEM AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE AT THE DAWN OF CYBORG BEING.....	48
<i>CHONKA, TETIANA</i> : КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА У ТВОРАХ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.....	53
<i>CSÁSZÁR ISTVÁN</i> : SZOVJET–MAGYAR KAPCSOLATOK 1964-TŐL NAGYKÖVETI JELENTÉSEK ALAPJÁN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KÁRPÁTALJAI MAGYARSÁGRA	60
<i>CSERNICKÓ, ISTVÁN</i> : BILINGUAL EDUCATION MODEL FOR THE MINORITIES: ALWAYS THE BEST SOLUTION?.....	62
<i>CSILLIK, ÉVA</i> : EFFECTIVE PRACTICES FOR MEETING THE LEARNING NEEDS OF ‘SUPERDIVERSE’ MULTI-LANGUAGE LEARNERS IN EARLY CHILDHOOD CLASSROOMS	70
<i>DEMCHENKO, INHA</i> : ПОЛІКУЛЬТУРНА ОСВІТА ІНОЗЕМЦІВ – МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ.....	73

DOBOS, SÁNDOR: OFFICIAL REGULARIZATION OF SETTLEMENT NAMES ON THE TERRITORY OF PRESENT-DAY TRANS-CARPATIA IN THE ERA OF THE FIRST CZECHOSLOVAK REPUBLIC (1919–1938).....	79
DUDICS LAKATOS KATALIN: MIT NEVEZNEK NYELVJÁRÁSNAK A KÁRPÁTALJAI MAGYAR ISKOLÁKBAN?.....	85
FÁBIÁN, MÁRTA: LISTENING STRATEGIES USED BY MONO- AND BILINGUAL MAJORS OF ENGLISH AT THE F. RÁKÓCZI II TRANSCARPATIAN HUNGARIAN INSTITUTE.....	88
FÁBIÁN NÉMETH, BEÁTA: LINGUISTIC LANDSCAPE AS A WAY OF PUBLIC COMMUNICATION IN VINOGRADOVO.....	91
FAILASOFAH, FAILASOFAH: STUDENTS’ CRITICAL LITERACY DEVELOPMENT: A STUDY OF TEACHERS’ INSTRUCTIONAL PRACTICES.....	94
FEISAL, AZIEZ: DEVELOPMENT OF ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN AN ISLAMIC BOARDING SCHOOL IN INDONESIA: A DYNAMIC SYSTEM PERSPECTIVE.....	95
FODOR, KATALIN: EFL TEACHERS’ TECHNOLOGICAL USE: POSSIBILITIES, ROUTINE AND EXPECTATIONS OF GENERATION Z.....	96
GÁLADÉL: A VALLÁSI KÖLCSÖNHATÁSOK NYOMAI A NÉPI KÉZIRATOS FÜZETEKBE.....	100
GAZDAG VILMOS: AZ OROSZ ÉS UKRÁN KÖLCSÖNSZAVAK KÁRPÁTALJAI MAGYAR NYELVJÁRÁSOKBAN VALÓ ELTERJEDTSÉGÉRŐL ÉS ALAKVÁLTOZATAINAK LÉTREJÖTTÉRŐL.....	106
H. TÓTH ISTVÁN: HOZZÁJÁRULÁS A KÁRPÁTALJAI HELYESÍRÁS-TANÍTÁS MINDENNAPJAIHOZ.....	112
HIRES-LÁSZLÓ KORNÉLIA: NYELVI TÁJKÉP BEREGSZÁSZBAN.....	113
HNATYK, KATALIN: NEW WINDS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN TRANSCARPATIA.....	118
ГОРБАТ, ІРИНА ЛЮБА: КУЛЬТУРНЕ РОЗМАЇТТЯ І ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, ВІДОБРАЖЕНІ В КУЛЬТУРНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОВІТОВОГО МУЗЕЮ САТУ-МАРЕ.....	123
HUSZTI, ILONA: REALISATION OF REFLECTIVE TEACHING DURING THE TEACHING PRACTICE OF ENGLISH MAJOR STUDENTS.....	127
ILLÉS, ÉVA: MONOLINGUALS IN A MULTILINGUAL LANDSCAPE.....	132
KARMACSI ZOLTÁN: EGY KÁRPÁTALJAI GASZTROFESZTIVÁL NYELVI TÁJKÉPE.....	136
KÉSZ BARNA: MULTIKULTURALIZMUS A SZOVJET HADSEREGBEN – KÁRPÁTALJAI MAGYAR KATONÁK BESZÁMOLÓI ALAPJÁN.....	140
KÉSZ BARNABÁS: INTERETNIKUS JELENSÉGEK A KÁRPÁTALJAI MAGYARSÁG TÁRGYI KULTÚRÁJÁBAN.....	146
KÉSZ MARGIT: INTERKULTURÁLIS KÖLCSÖNHATÁS A KÁRPÁTALJAI FOLKLÓRBA SZAKRÁLIS SZÖVEGEK ELEMZÉSE ALAPJÁN.....	150

KÉSZ RÉKA: KULTÚRÁK TALÁLKOZÁSA KÜLFÖLDÖN MUNKÁT VÁL- LALÓ KÁRPÁTALJAI NŐK NARRATÍVÁI ALAPJÁN	155
KHAVAVCHAK, OLEG: ЕМОТИВНИЙ ДИСКУРС «ІСТОРИЇ РУСІВ»	162
KONTRA H., EDIT: FLIPPED CLASSROOMS IN APPLIED LINGUISTICS: PROMOTING 21 ST CENTURY SKILLS FOR LEARNING.....	169
KORDONETS, OLEKSANDR: МОТИВ СМЕРТІ У НОВЕЛАХ «ЗВИЧАЙ- НА ІСТОРІЯ» Б. ЛЕПКОГО ТА «ЗАПИСКИ НЕДУЖОЇ ЛЮДИНИ» О. ПЛЮЩА	173
KOVÁCS SZILVIA: AUTONÓM NYELVTANULÁS ÉS NYELVTANULÁSI STRATÉGIÁK HASZNÁLATA.....	180
KOZMÁCS ISTVÁN: KIS HAL A NAGY TENGERBEN VAGY NAGY HAL A TÓBAN? A KISEBBSÉGI ÍRÓ DILEMMÁJA.....	182
KYCHAK, OKSANA: ЛЮДИНА ЗАКАРПАТСЬКОГО ПОРУБІЖЖЯ: ПО- ЛІКУЛЬТУРНІСТЬ, ПАРАДИГМИ ПРИКОРДОННЯ ТА МІСЦЕВИ МЕНТАЛЬНІ КОРДОНИ В ЦЕНТРІ ЄВРОПИ	183
KYSHARI, BETTINA: РОЛЬ НАТО У ФОРМУВАННІ СУЧАСНИХ МІЖНА- РОДНИХ ВІДНОСИН	190
LEBOVICS VIKTÓRIA: NAGYÍTÓ ALATT A TOLMÁCSOLÁS	194
LECHNER ILONA: A KONTEXTUS SZEREPE A FORDÍTÁSBAN.....	196
LIBAK, NATALIA: НЕОЛОГІЗМИ У «ВЕЛИКОМУ ТЛУМАЧНОМУ СЛОВНИКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ» ЗА РЕДАКЦІЄЮ В.Т. БУСЕЛ.....	200
LIZÁK, KATALIN: EFL INSTRUCTION IN THE 21 ST CENTURY: MEETING THE CHALLENGES.....	203
LŐRINCZ, MARIANNA: CONCEPTUALIZING EFFECTIVE TEACHING.....	208
LYASHYNA, ALLA: ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДА- ЧІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	214
MÁDI, GABRIELLA: LANGUAGE, POWER, ASSIMILATION, AND MINORITIES IN MULTILINGUAL SPACE (BASED ON CONTEMPORARY HUNGARIAN NOVELS).....	218
MAJOR, ÉVA: THE TRUE MYTH – CAN A UNIVERSITY LECTURE BE INTERACTIVE?.....	220
MARHITYCH, DIANA: УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ З ЄС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	224
MÁRKU ANITA: NYELVI TÁJKÉP: AZ INTERNETES MÉMEK KÁRPÁTAL- JAI MAGYAR VONATKOZÁSAI	229
KOGA, MASAYUKI: ІСТОРІЯ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН МІЖ ЯПОНІЄЮ ТА УКРАЇНОЮ	233
MÁTÉ RÉKA: KÖZÉPPONTBAN A NYELVTANULÓ: TÖBBNYELVŰSÉG A GYAKORLATBAN	236
MEDGYES, PÉTER: THE NATIVE/NONNATIVE CONUNDRUM REVISITED	239

MELEHANYCH, HANNA: СТРАТЕГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТТЯ).....	240
MILLISITS MÁTÉ: A HOLLAND–MAGYAR REFORMÁTUS KAPCSOLATOK ÉVSZÁZADAI	245
MOLNÁR D. ISTVÁN: A NYELVI ÖSSZETÉTEL VÁLTOZÁSA KÁRPÁTALJA TERÜLETÉN 1880–1910 KÖZÖTT.....	246
MOLNÁR JÓZSEF: AZ ANGOL NYELV ISMERETE KÁRPÁTALJÁN – A 2001-ES UKRAJNAI NÉPSZÁMLÁLÁS ADATAI ALAPJÁN	249
MÓNUS DÓRA: DRÁMAPEDAGÓGIAI MÓDSZEREK AZ ANYANYELVOKTATÁSBAN.....	254
MOSKALENKO, OLENA: КРОС-КУЛЬТУРНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ПРОФЕСІЙНУ АНГЛОМОВНУ КОМУНІКАЦІЮ.....	258
MOTRUK, VIKTOR: ЧИТАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ МЕТОД ПІДТРИМАННЯ І РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНО-ФАХОВИХ МОТИВІВ УСНОГО МОВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ).....	262
MYSHKO, ANATOLIY: ФІНЛЯНДІЯ ТА НАТО	267
MYSHKO, SVITLANA: ВИВЧЕННЯ КУЛЬТУРИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	273
NAGY-KOLOZSVÁRI ENIKŐ: INTERKULTURÁLIS KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE IDEGEN NYELVŰ GYERMEKIRODALOM SEGÍTSÉGÉVEL.....	277
NEMES, ZSOLT: TEACHING HUNGARIAN IN THE US HUNGARIAN WEEKEND SCHOOLS: HERITAGE OR FOREIGN LANGUAGE APPROACH?.....	278
NSHIWI, DARIN: THE IMPACT OF MULTI-COMPETENCE APPROACH ON LEARNING VOCABULARY AND SPEAKING SKILLS OF A THIRD LANGUAGE BY SYRIAN ADULT LEARNERS	279
NYLABOVICH, YANA: УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКІ НЕВІДПОВІДНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ В КОНТЕКСТІ КАТЕГОРІЇ ЧИСЛА ІМЕННИКА	280
ÖVEGES ENIKŐ: NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAM: A MEGOLDÁS A MAGYAR NYELVOKTATÁS PROBLÉMÁIRA?	284
VIRAG, PAUL: СПІВЖИТТЯ ТА БАГАТОЕТНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ПОВІТІ САТУ-МАРЕ У ХХІ СТОЛІТТІ	289
PELESKEI, VIKTORIA: MULTICULTURAL PERSPECTIVES IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION IN CANADA.....	292
PENCKÓFER JÁNOS: SZEMÉLYESSÉG, ÖNÉLETÍRÁS-JELLEG, „KÁRPÁTALJAI OLVASAT” BALLA LÁSZLÓ ÉLETMŰVE ALAPJÁN.....	298
PILIPENKO, GLEB: СЕРБСКИЙ ЯЗЫК В ВЕНГЕРСКИХ ШКОЛАХ ВОЕВОДИНЫ: ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ.....	301

W. PILLAR, GRANVILLE: A CRITIQUE OF HEMISPHEROLOGY, MODALITY PREFERENCE AND LEARNING STYLES.....	308
PITRA, NELYA: НІМЕЦЬКИЙ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМ.....	315
POLYOVIIY, MYKOLA: ПЕРСПЕКТИВИ ЕВОЛЮЦІЇ КУЛЬТУРНОГО РІЗНОМАНІТТЯ СВІТУ ДО СЕРЕДИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	318
POPOVYCH, NATALIA: РЕЛІГІЙНА ТЕРМІНОЛОГІЯ У ПЕРЕКЛАДАХ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ (НА ПРИКЛАДІ ПЕРЕКЛАДІВ ДАВНЬО-ГРЕЦЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ).....	323
ПЕВСЕ, АНДРЕЯ: ТРУДНОЩІ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ПРОЦЕСІ СПІЛКУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ УГОРЦЯМИ.....	327
PUSKÁS VERONIKA: ISKOLAI NYELVI TÁJKÉR NAGYBEREGEN.....	330
R. FEDOR, ANITA: INVESTMENT INTO HUMAN CAPITAL BY WOMEN WHO ARE TEMPORARILY AWAY FROM LABOUR MARKET.....	334
SHELEMBА, MYKHAYLO; SHELEMBА, MARTA: ВПЛИВ УГОРСЬКОГО ЧИННИКА НА ОСОБЛИВОСТІ ПАРТІЙНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	338
SHPENIK, KATERYNA-MARIA: LANGUAGE POLICY OF THE EUROPEAN UNION.....	346
SHPENIK, SILVIA: USING SOCIAL MEDIA IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES.....	351
STEFUCA, VIKTÓRIA: ТРУДНОЩІ УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ.....	355
SZABÓ, NOÉMI: CROSS-LINGUISTIC INTERACTION IN THIRD LANGUAGE LEARNING.....	357
SZAMBOROVSZKYNÉ NAGY IBOLYA: NEMZETISÉGI DIVERZITÁS KONTRA BIRODALMI UNIFORMIZÁLÁS. A SZOVJET OKTATÁSPOLITIKA JANUS-ARCÚSÁGA (1953–82 KÖZÖTT).....	359
SZILÁGYI LÁSZLÓ: EGYNYELVŰ ÉS TÖBBNYELVŰ KÖRNYEZETBEN FELNŐTT TANULÓK NYELVTANULÁSI STRATÉGIÁI ANGOLÓRÁN.....	361
TASKOVICS OKSZANA: KÖZÖSSÉGI OLDALAK A NYELVOKTATÁSBAN.....	365
TODOROV, IHOR: СУЧАСНІ ГЕОПОЛІТИЧНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	368
TODOROVA, ANNA: EASTERN PARTNERSHIP AND EXPANSION: THE UKRAINIAN PERSPECTIVE.....	373
TODOROVA, NATALIA: INTERCULTURAL COMMUNICATIVE COMPETENCE AND CRITICAL CULTURAL AWARENESS: IMPLICATIONS FOR THE UKRAINIAN ESP CONTEXT.....	379
TÓTH ENIKŐ: A MAGYAR NYELV MEGJELENÉSE GECSE NYELVI TÁJKÉPÉBEN.....	384

<i>TYSHCHUK, ALLA</i> : ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ У ВНЗ УКРАЇНИ: ЗМІСТОВНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД.....	387
<i>US, HANNA</i> : ТЕРМІН «ДИТИНА» В ТЕРМІНОЛОГІЇ СІМЕЙНОГО ПРАВА: ПАРАДИГМАЛЬНИЙ ВИМІР.....	392
<i>USTYCH, SERHIY</i> : СУЧАСНІ ТРАНСКУЛЬТУРНІ ТЕНДЕНЦІЇ І ЗАКАР- ПАТТЯ.....	396
<i>USTYCH, SERHIY; BENCHAK, OLESYA</i> : СУТНІСТЬ, ФУНКЦІОНУВАН- НЯ ТА РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ТРАНСКОРДОННИХ СИСТЕМ	397
<i>VANČO, ILDIKÓ</i> : THE TEACHING OF THE SLOVAK LANGUAGE IN SCHOOLS WITH HUNGARIAN AS THE LANGUAGE OF INSTRUCTION IN SLOVAKIA: GENERAL OVERVIEW.....	401
<i>VOVKANYCH, IVAN</i> : ПОЛІКУЛЬТУРНИСТЬ У ВИКЛАДАННІ ІСТОРІЇ	402
<i>VRÁBELY, TAMÁS</i> : MULTICULTURAL EDUCATION: WAYS AND METHODS OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE	403
<i>VRAUKÓ, TAMÁS</i> : CODE SWITCHING IN HISPANIC-AMERICAN NARRATIVES	407
<i>WAWRZONEK, MICHAŁ</i> : ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ЯК МІЖНАРОДНА ПРОБЛЕМА – НА ПРИКЛАДІ ПОЛЬЩІ, УКРАЇНИ ТА ІЗРАЇЛЯ	408
<i>WOŁEK, ARTUR</i> : OFFICIAL USE OF MINORITY LANGUAGES: BETWEEN SYMBOLIC POLITICS AND LOCAL PUBLIC POLICIES	413

ЕМОТИВНИЙ ДИСКУРС «ІСТОРІЇ РУСІВ»

Khavavchak, Oleg / Хававчак, Олег
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна
Ukraine

Сучасна наука все частіше використовує у своєму літературознавчому аспекті поняття дискурсу. Фахівці посилаються переважно на дефініцію Н.А.Арутюнової: «Дискурс (з франц. Discourse – мовлення) – це зв'язний текст у його сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними психолінгвістичними та іншими чинниками; текст, узятий у подієвому аспекті; мовлення, що розглядається як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у стосунках людей і механізмах їхньої свідомості (когнітивних процесах) [1,136-137]. Стосовно ж наратології, то тут прийнято визначати два типи дискурсу: наративний та ненаративний. Користуючись дослідженням британських авторів О.Георгакопулу та Д.Гуцоса, переконуємося, що «Історія Русів» – твір наративного дискурсу із властивим послідовним узгодженням у часі, конкретністю подій, порушенням і відновленням рівноваги, поглядом якоїсь певної особи, обговорюваним контекстом.

Від ненаративного дискурсу в «Історії Русів», як, скажімо, також і в «Разговоре Великороссии с Малороссией», теж творі XVIII ст., спостерігається тільки ситуація, коли автор переймається необхідністю переконати, довести чи спростувати певну інформацію. Однак ця іманентна властивість жанру «козацького літописання», як на нашу думку, саме у застосуванні наративної схеми автор-текст-читач, дає ймовірне пояснення цього явища, бо йдеться про загальну конструкцію тексту, за допомогою якої формується наратив, встановлюється наративний контракт між відправником і суб'єктом для впорядкування порушеного ладу речей. Адресат (у цьому випадку читач «Історії Русів»), тобто суб'єкт із його бажаннями, обов'язками, знаннями, кваліфікується на рівні його компетенції, мусить пройти випробування, щоб виконати свою частину контракту (перформація) і отримати винагороду (або покарання) від відправника [11,92].

Найвпливовішими теоретиками емотивного наративу є французький філософ Жан-Франсуа Ліотар та американський літературознавець Фредерік Джеймсон. Згідно з їх поглядами, світ може бути пізнаваним тільки у формі літературного дискурсу. Цей висновок є значущим як

для гуманітарних дисциплін, так і для природознавчих (наприклад, фізики «розповідають історії» про ядерні частинки). При цьому навіть усе, що репрезентує себе як таке, що існує за межами будь-якої історії (структури, форми, категорії) може бути засвоєне свідомістю тільки за допомогою розповідної функції, вигадки. Світ відкривається людині лише у вигляді історій, розповідей про нього. «Буття в світі, з точки зору наративності, це буття у світі вже маркованої мовленнєвої практики, яка пов'язана з цим передрозумінням» [14,99].

Автор «Історії Русів» представляє історію, яку не так уже й рідко він зобов'язаний реконструювати текстом. Це, однак не стосується традиційної у «барокових історіях» «Передмови». Тут письменник «всвідний», а виклад його «панорамний» [11,92-93]. Всвідність наратора у Передмові вибудовується як бачення перспективно-психологічне. У графічно оформленій розповіді наративним медіумом постало письмо [11,93], тож автор «Історії Русів» готував ґрунт для повного оволодіння уявою і думкою свого реципієнта.

Питання особи автора та часу створення «Історії Русів», як відомо, продовжує залишатися дискусійним. Попри авторитетний список дискусантів із зазначеної проблематики (Валерій Шевчук наводить відповідну статистику) [17,15], дефініція наратор у значній, як на нашу думку, мірі наближає питання до розв'язку. Суть цього визначення полягає в тому, що воно знімає численні марні суперечки науковців і веде до усвідомлення того, що за обставин конспіративного письма ім'я автора не може бути зреалізованим як «зосередження всіляких фізіологічних, психічних, феноменологічних, логічних, діалектичних, онтологічних сфер» [12,628]. Такою вже була воля автора «Історії Русів», щоб замаскувати власне його ім'я, а твір літературно змістифікувати.

Його наратор теж фіктивний, створений письменником оповідач. Особливістю наративного дискурсу твору вважаємо те, що «всвідний, самосвідомий, впевнений наратор» тут виступає анонімом, тобто «імпліцитним автором» – «прихованим оповідачем», однак «не антитетичним» експліцитному наратору. Він-бо репрезентує твір «самооборонний» (за визначенням Валерія Шевчука).

Наратор [автор] «Історії Русів» прихований. Він не бере безпосередньої участі у зображуваних подіях, як це бувало подекуди із Самовидцем, але він впізнаваний чи пояснюваний усім текстом твору. Тут є підстави говорити про ситуацію, коли «реальний автор неминуче створює свого двійника, образ якого постає в уяві читача» [11,415].

Свого часу теза про позбавлення свідомості індивіда автономного характеру, зокрема про її «цитатність», «текстуальність», спонукала докорінно переглянути одне з базових понять традиційного літературознавства – категорію автора з точки зору «постструктуралістсько-деконструктивістсько-постмодерністського комплексу», який оформився на основі синтезу загальнотеоретичних і методологічних принципів, понятійного апарату й аналітичного інструментарію, вироблених у постмодерну добу [6, 231]. Представниками постструктуралізму була підтримана концепція «смерті автора», яка заперечувала усталене розуміння автора як повноправного суб'єкта творчості, натомість замінюючи його скриптором – суб'єктом письма (Р. Барт) або залишаючи за ним тільки функцію суб'єкта дискурсу (М. Фуко).

Ролан Барт заперечує пояснення літературного твору через авторську біографію чи авторську особистість, він, зокрема, акцентує увагу на тому, що вже сам процес письма нівелює індивідуальність, знеособлює, оскільки «говорить не автор, а мова»: «Скриптор, що прийшов на зміну Автору, несе в собі не пристрасті, настрої, почуття або враження, а лише такий неосяжний словник, з якого він черпає своє письмо» [2,389]. Така заміна автора скриптором перекреслює всілякі претензії на однозначність прочитання і встановлення остаточного, єдино правильного смислу та уможлиблює невпинний процес вивільнення значень. Коштом «смерті автора» має відбутися «народження читача», що відтепер стає «тим простором, де відбиваються усі до єдиної цитати, з яких складається письмо» [2,390], фокусує множинність значень, виявляючи цілісну сутність письма і єдність тексту.

Питання про наявність чи відсутність авторського диктату стає одним із вирішальним в утворенні опозиції «твір – текст»: «Автора вважають батьком і господарем свого твору... Стосовно ж тексту, то в ньому відсутній запис про батька» [15,494]. Р.Барт вигадує метафори для твору і тексту – «організм» і «плетиво» – основною функцією яких, як на нашу думку, є вираження їхньої антитетичності. Цим самим Барт прагне «наголосити на ієрархічності, монолітній цілісності першого й відкритості, множинності сенсу, стереофонічності другого – звільненого від авторської влади» [15,493-494].

Проблема суб'єкта творчості втрачає вагомість, а на перший план висувається питання про особливості функціонування дискурсів, також у відповідності до концепції Мішеля Фуко. Автор так само позбавлений статусу свідомого творця, упривілейованості в наданні значень

власному твору. Він у традиційному розумінні («невичерпне джерело значень, якими наповнений твір»), на думку М. Фуко, є «ідеологічною фігурою». Його дійсна роль полягає у протилежному: автор є «принципом ощадливості у розмножуванні значень», тобто «певним функціональним принципом, ... який перешкоджає вільній циркуляції, вільному маніпулюванню, вільній композиції, декомпозиції чи рекомпозиції уяви» [15, 611-612].

У неоісторичному літературознавстві актуалізується також поняття тексту. На думку постструктуралістів, світ у своїй цілісності виступає як феномен писемної культури, що перебуває під впливом текстуалізації, а свідомість особистості уподібнюється певній сумі текстів. За словами Ж.Деріди, «нічого не існує поза текстом», тобто весь світ постає як суцільний, безмежний текст у вигляді «словника», «енциклопедії» (У.Еко) або книги (Р.Барт). Постструктуралістська критика розрізняє Твір і Текст, стверджуючи первинність тексту і розуміючи під твором архітектонічне ціле, єдність якого визначається єдністю смислової інтенції, певного відтворення дійсності, «образу світу», який розрахований на певного адресата, тобто створений у цілях комунікації. Текст є означувальною практикою, певною структурацією вже існуючих слідів, що постійно зміщуються: «Твір – речовинний фрагмент, який займає певну частину книжкового простору. Текст – поле методологічних операцій» (Р.Барт) [10,559]. За Роландом Бартом, «тексту притаманна багатозначність. Це означає, що він не просто кілька значень, але те, що в ньому, здійснюється властива множинність сенсу – множинність така, що не підлягає усуненню, а не та, що тільки є припущенням. У Тексті нема мирного співіснування сенсів, значень – Текст перетинає їх, рухається крізь них; відтак він не підкоряється навіть плюралістичному тлумаченню, в ньому відбувається вибух, розщеплення всіх сенсів. У дійсності множинність Тексту зумовлюється не двозначністю складників його змісту, а так би мовити, просторовою багатолінійністю означаючих, з яких він зітканий (етимологічно «текст» означає «тканина») [8,56].

Співвідносячи Бартове розрізнення понять твір та текст, ми першу дефініцію вживаємо, ідентифікуючи «Літопис Самовидця», «Літопис Самійла Величка», «Розмову Великої Росії з Малоросією». Натомість «Історія Русів» – це текст, бо тут відсутній «лінійний ланцюг слів, який передає єдиний теологічний зміст («повідомлення» Автора-Бога)...». Тут наявний «багатовимірний простір, де поєднуються та

сперечаються між собою різні види письма, жоден з яких не є важливішим за інший; Текст зітканий з цитат, що відсилають до тисяч культурних джерел» [10,559]. В.Шевчук слушно вважає, що в «Історії Русів» «основне оповідання взято із Самовидця та Граб'янки (С.Величком, очевидно, автор не користувався)» [17, 21].

Проблема розмежування суб'єкта мовлення й автора – одна з найгостріших для українського літературознавства, в т.ч. у дослідженні «Історії Русів». Імплицитний наратор «Історії Русів» творить, так би мовити, зашифрований, символічний текст, який Іван Франко свого часу слушно назвав «міфом». У працях І.Франка також можна простежити вживання термінів «автор» чи «поет» у розумінні наратора чи ліричного суб'єкта твору. На нашу думку, це очевидно пов'язано із недостатньо розвиненою в його час наратологічною термінологією. В.Будний влучно зауважує: «автор» і «поет» (але в жодному разі не прізвище письменника) у Франка – це проміжні терміни між «розповідачем, який займає внутрішню щодо твору позицію і творцем як реальною особою» [3,119]. З категорією «імплицитного (абстрактного) автора» співвідносяться «концепований» автор Б. Кормана, а також «образ автора» В. Виноградова, що витлумачується як точка інтеграції усіх оповідних прийомів, принцип, що організує усі засоби оповіді, або свідомість, у якій усі елементи тексту набувають смислу [6,98-99], і зокрема з поняттям «імплицитний автор» (або «авторське друге я») у потрактуванні У. Бута. Як стверджує вчений, «імплицитний автор» прозового твору виступає найбільш універсальною категорією для позначення авторської «присутності» в тексті й актуалізується у формі персоніфікованого чи неперсоніфікованого, достовірного чи недостовірного оповідача [4,133]. Ця концепція чітко простежується на прикладі автора «Історії Русів», який очевидно для підсилення смислового навантаження тексту свого твору побажав залишитися невідомим.

Французький наратолог Жерар Женетт виокремив чотири наративних типи: «1) гетеродієгетичний наратор в екстрадієгетичній ситуації — розповідає історію, в котрій він не виконує функції персонажа; 2) гетеродієгетичний наратор в інтрадієгетичній ситуації — оповідач другого ступеня, котрий розповідає історії, в яких, як правило, відсутній («текст у тексті»); 3) гомодієгетичний наратор в екстрадієгетичній ситуації — розказує власну історію, в якій він фігурує як персонаж; 4) гомодієгетичний наратор в інтрадієгетичній ситуації — оповідач другого ступеня, що розповідає власну історію» [13,8]. Автора «Істо-

рії Русів» не можна однозначно віднести до якогось конкретного з вищеперерахованих типів нарації. Він є однозначно гетеродієгетичним наратором з несталою ситуацією, яка протягом твору змінюється від екстрадієгетичної до інтрадієгетичної і навпаки.

Отже, «Історія Русів» – знаковий твір у великому корпусі текстів під умовною назвою «козацьке літописання». Він відрізняється від авторських творів цієї групи своїм «гетеродієгетичним наратором в екстрадієгетичній ситуації». Анонім тут творить універсальний по-бароковому текст, міфологему (від Яфетових володінь, через княжі часи, через ситуативні розділи і роздвоєння — Правобережжя, Лівобережжя і т.п.), повний «самооборонний» світ України та українців до наших днів. Універсальний по-бароковому Читач «Історії Русів», сповнений авторового провіденціалізму суголосний нам у XXI столітті, а тому безсмертний.

Анотація

У запропонованій статті аналізується емотивний нарративний дискурс «Історії Русів» крізь призму комунікативної схеми автор-текст читач. Визначається гетеродієгетичний наратор в екстрадієгетичній ситуації, універсальний по-бароковому текст твору — актуальний і в XXI ст. та імпліцитний читач «Історії Русів».

Ключові слова: емотивний дискурс, автор/наратор, текст, читач.

Список використаної літератури

1. Арутюнова Н. Логический анализ языка: Противоречивость и аномальность текста: [Сб. ст.] / АН СССР, Ин-т языкознания // Отв. ред. Н. Д. Арутюнова — М., 1990. — 278 с.
2. Барт Р. Смерть автора // Барт Р. Избранные работы: Семиотика: Поэтика. — Москва: Прогресс, 1989. — С. 384–391.
3. Будний В. Хто говорить у літературному творі? //Українське літературознавство. Вип. 66. — 2003. — С.117–127.
4. Бут У. Риторика художественной прозы // Вестник Моск. Ун-та. Сер.9. Филология. — 1996.— №3.— С.132–159.
5. Історія Русів / Пер. І. Драча. — К.: Рад. письменник, 1991. — 318с.
6. Культурологічний часопис «І». — Число 4.— 1990.— С.42–59.
7. Лихомонова Н. Текст // Лексикон загального та порівняльного літературознавства.— Чернівці: Золоті литаври, 2001.— С. 559.
8. Літературознавча енциклопедія: У 2-х т./ Автор-укладач Ковалів Ю.І. — К.: ВЦ «Академія», 2007 — Т.2. — 624 с.
9. Лосєв А. Бытие-Имя-Космос.— М.: Мысль, 1993.— 953 с.

10. Мацевко-Бекерська Л. Українська мала проза кінця XIX – початку XX століття у дзеркалі наратології. – Львів: Сплайн, 2008. – 408 с.
11. Рикер П. Время и рассказ. Т. 1.: Интрига историографического рассказа. – М., СПб., 1998.
12. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. М. Зубрицької. – Львів : Літопис, 2001. – 832 с.
13. Франко І. Історія української літератури. Часть перша. Від початків українського письменства до Івана Котляревського / Франко Іван // Збір. творів: У 50-ти т. — Т.40: Літературно-критичні праці. — К.: Наукова думка, 1983. — С.7–372.
14. Шевчук Валерій. Нерозгадані таємниці «Історії Русів» // Історія Русів / Пер. І.Драча. – К.: Рад. письменник, 1991. – С. 5–28.

Полікультурність та різноманітність у 21 столітті. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Полікультурність та різноманітність у XXI столітті», Берегове, 27–28 березня 2018 року / Редактори: Еніке Надь-Коложварі, Сільвія Ковач – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2018. – 420 с.

ISBN 978-617-7692-09-5

Збірник містить тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Полікультурність та різноманітність у XXI столітті», яка відбулася 27–28 березня 2018 року в м. Берегове. Організаторами конференції стали кафедра філології Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці II і кафедра полікультурної освіти та перекладу факультету історії та міжнародних відносин Ужгородського національного університету.

УДК: 061.3

П– 79

Науково-довідкове видання

**ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ ТА РІЗНОМАНІТНІСТЬ
У 21 СТОЛІТТІ**

Міжнародна науково-практична конференція
Берегове, 27–28 березня 2018 року

Збірник тез доповідей

2018

Редактори:

Еніке Надь-Коложварі – Сільвія Ковач

Коректура:

Ільдіко Гріца-Варцаба, Маріанна Леврінці, Олександр Кордонець

Верстка:

Вікторія Товтін, Олександр Добош

Обкладинка:

Іштван Коложварі, Олександр Добош

Відповідальний за випуск:

Ільдіко Орос, Олександр Добош

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36, e-mail: print@rik.com.ua

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції*

Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року

Підписано до друку 22.10.2018.

Папір офсетний. Ум. друк. арк. 11,7. Формат 70x100/16.

Замовл. № 2520. Тираж 200.